

Lieksan kaupungin lausunto luonnoksesta valtion väyläverkon investointiohjelmaksi vuosille 2025-2032

Kaupunginhallitus 04.12.2023 § 387
805/00.04.00/2023

Valmistelija

Elinvoimajohtaja

Väylävirasto pyytää 22.12.2023 mennessä Lieksan kaupungilta lausuntoa luonnoksesta valtion väyläverkon investointiohjelmaksi vuosille 2025-2032.

Väylävirasto pyytää avoimella lausuntopyynnöllä vuosittain päivitettävästä investointiohjelmasta lausuntoja, jonka kautta erilaiset vaikutukset ja tieto tulee näkyväksi. Väylävirasto pyytää tarkastelemaan investointiohjelman luonnosta erityisesti seuraavien kysymysten kautta:

1. Onko mielestänne investointiohjelmassa kokonaisuutena onnistuttu vastaamaan sille asetettuihin tavoitteisiin ja muuttuneeseen toimintaympäristöön?
2. Ovatko investointiohjelman perustelut vaikutusten kautta tasapuoliset ja selkeät?
3. Miten muuttaisitte investointiohjelmalla Liikenne 12 mukaisen liikennemuotokohtaisen talouskehityksen puitteissa ja miten perustelette muutosten paremmat vaikutukset?
4. Miten kehittäisitte investointiohjelman laatimisen prosessia, sen päivittämistä ja seuranta?
5. Minkä investointiohjelman ulkopuolisten kohteiden suunnittelua tulisi vaikuttavuuden perusteella edistää lähivuosina?
6. Miten muuten haluatte kommentoida investointiohjelmalla?

Väylävirasto pyytää toimittamaan lausunnot Lausuntopalvelun kautta, www.lausuntopalvelu.fi.

Lieksan kaupungin lausunto

Lieksan kaupunki kiittää Väylävirastoa lausuntomahdollisuudesta ja lausuu seuraavaa:

1. Onko mielestänne investointiohjelmassa kokonaisuutena onnistuttu vastaamaan sille asetettuihin tavoitteisiin ja muuttuneeseen toimintaympäristöön?

Investointiohjelmassa on pääosin otettu hyvin huomioon ohjelman toteutumiseen liittyviä sisältöjä.

Lieksan kaupunki kuitenkin korostaa, että huoltovarmuutta ja turvallisuutta erityisesti Itä-Suomen näkökannasta pitäisi painottaa ohjelmassa huomattavasti nykyistä enemmän. Esimerkiksi kappaleessa 3.1. investointiohjelman vaikutus saavutettavuuteen on tunnustettu Itä-Suomen näkökannasta toimenpiteiden vaikutus etelän suuntaan, mutta vaikutukset pohjoiseen menevään liikenteeseen puuttuvat kokonaan. Tällä on merkitystä niin henkilö- kuin tavaraliikenteen kehittämisessä. Huoltovarmuuteenkin liittyen Lieksan kaupunki pitää erittäin positiivisena, että investointiohjelmassa on sisällytetty itäisen rautatieyhteyden parantaminen, mm. Joensuu-Nurmes-radon peruskorjaus ja toimivuuden parantaminen, samoin kuin Vuokatti-Kontiomäki-rataosuuden sähköistys.

2. Ovatko investointiohjelman perustelut vaikutusten kautta tasapuoliset ja selkeät?

Eivät ole. Lieksan kaupunki edellyttää huoltovarmuuteen liittyvien sisältöjen laajempaa tarkastelua jatkossa investointiohjelman yhteydessä muuttunut toimintaympäristö huomioiden.

Väyläverkon investointiohjelmassa esitettyjen kohteiden hyödynsaajana ovat pääosin Etelä- ja Länsi-Suomen alueet, mikä konkretisoituu mm. sivun 31 kuvassa 3. Hankkeiden hyötyjen kohdentuminen Pohjois-Karjalaan on kokonaisuutena ja asukaslukuun suhteutettuna huomattavasti vähemmän kuin eteläisessä ja läntisessä Suomessa. Lieksan kaupunki huomauttaa, että huoltovarmuudenkin näkökannasta tulee varmistua, että investointeja saadaan toteutettua tasaisemmin koko Suomeen ja sitä kautta edesautetaan koko Suomen elinvoimaisena pitämistä.

Luonnoksessa todetaan viime vuoden luonnoksen tapaan, että Itä-Suomen hankkeiden osalta ohjelmassa korostuvat kestävyys- ja terveyshyödyt. Lieksan kaupunki toistaa lausuntonsa, että vaikka ko. näkökulmat ovat tärkeitä, Lieksan kaupungin näkökulmasta keskeisenä asiana Itä-Suomen hankkeissa tulisi painottua Pohjois-Suomen tapaan saavutettavuus erityisesti elinkeinoelämän näkökulmasta.

3. Miten muuttaisitte investointiohjelmaa Liikenne 12 mukaisen liikennemuotokohtaisen talouskehityksen puitteissa ja miten perustelette muutosten paremmat vaikutukset?

Investointiohjelman hankkeiden toteutusjärjestykseen otetaan kantaa prioriteettiluokilla. Vaikutuksiltaan parhaat toteutusvalmiit hankkeet ovat prioriteettiluokkaa 1. Muut kuin prioriteettiluokkaan 1 kuulumattomat toteutusvalmiit ja lähes toteutumisvalmiit (esim. tie- tai ratasuunnitelma valmistumassa) hankkeet ovat prioriteettiluokassa 2. Vielä suunnittelua vaativat hankkeet ovat prioriteettiluokassa 3.

Lieksan kaupunki pitää Lieksaan ja sen lähialueille kohdennettuja investointeja perusteltuina ja kaupungin näkökannasta hyvinä. KT73 Lieksanjoen silta on mukana esitetyssä investointiohjelmassa 2025–2032 prioriteettiluokassa 2. Lieksanjoen sillan suunnittelu on parhaillaan loppusuoralla ja tiesuunnitelma vahvistuu vuoden 2024 ensimmäisellä puoliskolla. Täten on perusteltua pitää hanke prioriteettiluokassa 2.

Lieksan kaupunki haluaa kuitenkin painottaa KT73 sillan uusimisen tärkeyttä pikaisella aikataululla liikennöinnin riskien pienentämiseksi. Kaupunki toivoo, että sillan määrärahat saadaan kohdennettua vuodesta 2025 alkaen, jolloin sillan uusiminen olisi mahdollista aloittaa.

Lieksan kaupunki on huolestunut siltaan varatun määrärahan riittävydestä investoinnin toteuttamiseen. Investointiin on investointisuunnitelman mukaan varattu 10 miljoonaa euroa. Siltasuunnittelun hankeryhmässä keskustellun mukaan sillan kustannusarvio on ylittymässä, ja lopullinen kustannusarvio tulee tarkentumaan joulukuussa 2023. Lieksan kaupunki tähdentää, että investointiohjelmaa on tarkasteltava myös siitä näkökannasta, että investointisuunnitelmien tarkentuessa määrärahojen riittävyys hankkeisiin on varmistettava joka tapauksessa alkuperäisen aikataulun mukaisesti. On huomioitava, että Lieksanjoen silta on ainoa silta Pielisen itäpuolella, joka mahdollistaa ajoneuvoliikenteelle Lieksanjoen ylittämisen. Ottaen huomioon Lieksan, Nurmeksien ja Uimaharjun teollisen toiminnan laajuuden ja teollisuuden toiminnan kannalta elintärkeiden

kuljetusten varmistamisen on Lieksanjoen sillan uusiminen toteutettava mahdollisimman pian. Sillan uusiminen on elintärkeää myös alueellisen huoltovarmuuden kannalta.

Lieksan kaupunki pitää hyvänä, että investointiohjelman ratahankkeissa on mukana Imatra-Joensuu välityskyvyn parantaminen sekä raideliikenteeseen liittyvän Syrjäsalmen sillan uusiminen.

Investointiohjelmaan on nostettu mukaan Joensuu-Nurmes peruskorjaus ja toimivuuden parantaminen sekä Vuokatti-Kontiomäki sähköistys, mitkä ovat Lieksan kaupungin näkökannasta kriittisiä investointeja tavara- ja henkilöliikenteen sekä huoltovarmuuden varmistamiseksi läntisiin satamiin ja Norjaan saakka. Kaikki edellä mainitut investoinnit ovat prioriteetti luokassa 3.

Lieksan kaupunki pitää tärkeänä, että raideliikenteeseen liittyvien investointien suunnitteluvalmiutta saataisiin pikaisesti nostettua. Esimerkiksi Joensuu-Nurmes välisen raiteen peruskorjaus vaatii nopeita toimenpiteitä, jotta raideliikenteen jatkuminen kyseisellä välillä saadaan varmistettua. Peruskorjaukset kyseisellä välillä ovat kriittisiä pohjoiseen suuntautuvan raideliikenteen jatkokehittämistä ajatellen. Investointitarpeet on selvitetty tarkasti, ja Lieksan kaupunki esittää, että Väylävirasto aloittaisi kyseisen välin osalta tarkemman, tarvittavan suunnittelutyön mahdollisimman pian tulevaisuuden riskien minimoimiseksi.

Investointiohjelmassa on Lieksaa koskien yksi kohde, joka on nimetty toteutukseen ehdolla olevaksi, perusväylänpidon parantamishankkeeksi: Mt 5040 Ylä-Kolintien jalankulku- ja pyöräilyväylä. Parantamisen kohteet ovat merkittäviä yksittäisiä ongelmakohteita, joiden palvelutaso ja liikenneturvallisuus eivät vastaa nykyliikenteen tarpeita.

Lieksan kaupunki pitää ehdottoman perusteltuna, että Ylä-Kolintien jalankulku- ja pyöräilyväylä on tunnistettu tarpeelliseksi erillishankkeeksi. Ely-keskus on nostamassa kyseisen alueen suunnitteluvalmiutta, mihin projektiin myös Lieksan kaupunki osaltaan osallistuu rahallisesti. Tiesuunnitelman valmistuttua on ehdottoman tärkeää varmistaa investoinnin toteuttaminen alueella pikaisella aikataululla.

4. Miten kehittäisitte investointiohjelman laatimisen prosessia, sen päivittämistä ja seurantaa?

Lieksan kaupunki pitää hyvänä, että investointiohjelmaa päivitetään säännöllisesti ja kunnat pääsevät antamaan siihen lausuntonsa.

5. Minkä investointiohjelman ulkopuolisten kohteiden suunnittelua tulisi vaikuttavuuden perusteella edistää lähivuosina?

Tulevaisuudessa Itärata-hankkeen toteuttaminen on ensiarvoisen tärkeää. Lisäksi kaupunki esittää, että koska itäradan ja Joensuu-Lieksa-Nurmes-Kontiomäki-Oulu välin kehitystarpeet ovat tiedossa, niiden osalta lähdeittäisiin tekemään tarkempaa priorisointia ja suunnittelua investoinneista, rahoitustarpeista ja tavoiteaikatauluista.

6. Miten muuten haluatte kommentoida investointiohjelmaa?

Lieksan kaupunki pitää positiivisena, että investointiohjelman sisältö päivittyy säännöllisesti. Tällöin pystytään huomioimaan väyläverkon kunnossa esiin tulleet korjaustarpeet paremmin kuin ohjelmaa harvemmin

päivittämällä. Lieksan kaupunki korostaa, että investointiohjelman tulee päivittyä realistisen tilannekuvan ja tarpeiden mukaan. Investointiohjelman nykysisällön lisäksi on varmistuttava siitä, että ohjelman ulkopuolisiin, kriittisiin uusiin hankkeisiin on saatavissa lisärahoitusta ilman että ohjelmassa päätettyjen kohteiden investointiaikataulut muuttuvat. Lisäksi olennaista on, että investointikohteiden kustannusarvioiden tarkentuessa investointimäärärahaa saadaan kohteisiin lisättyä riittävä määrä ilman hankkeiden toteutumisen vaarantumista.

Lieksan kaupunki on huolissaan myös alemman tieverkon kunnosta ja rahoituksesta, minkä vuoksi kaupunki korostaa, että ne on huomioitava valtion talousarviossa riittävällä tasolla. Tieverkko on ensiarvoisen tärkeää muun muassa metsäsektorin raaka-ainekuljetusten sekä maatalouden tuotteiden kuljetusten kannalta. Perusväylänpidon lisäksi on huolehdittava kehittämisinvestointien rahoitustason ennustettavuudesta ja kestävän liikkumisen edistämisestä.

Huolestuttavaa on pitkällä aikajänteellä perusväylänpidon rahoituksen ja väyläverkon kehittämisrahoituksen riittävyys huomioiden jo syntyneen korjausvelan ja kehittämistarpeet.

Lisäksi Lieksan kaupunki haluaa nostaa esille, että väyläverkon investointiohjelmassa on pystyttävä huomioimaan toimintaympäristössä tapahtuvat ja tapahtuneet muutokset. Ukrainan sota on muuttanut toimintaympäristöä huomattavasti, mikä on muuttanut koko maan logistista asemaa kansainvälisestäikin. Huoltovarmuuden kannalta Itä-Suomesta pohjoiseen kulkevien rautatie- ja tieliikennekuljetuksiin (henkilö- ja tavaraliikenne) on kiinnitettävä huomiota, ja sen painopistettä saatava kasvatettua entisestään.

Esittelijä	Vt. Kaupunginjohtaja
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus päättää antaa esittelytekstin mukaisen lausunnon luonnoksesta valtion väyläverkon investointiohjelmaksi vuosille 2025-2032.
Päätös	Kaupunginhallitus päätti antaa esittelytekstin mukaisen lausunnon luonnoksesta valtion väyläverkon investointiohjelmaksi vuosille 2025-2032.
Lisätietoja	Vt. kaupunginjohtaja Arto Sihvonen, p. 040 1044 001, sähköposti arto.sihvonen(at)lieksa.fi Elinvoimajohtaja Susanna Saastamoinen, p. 040 1044 009, sähköposti susanna.saastamoinen(at)lieksa.fi